

Pruszyński, Konstanty J.

Eucharystia zadatkim życia wiecznego

Studia Teologiczne 18, 165-185

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. KONSTANTY J. PRUSZYŃSKI

EUCHARYSTIA ZADATKIEM ŻYCIA WIECZNEGO

Treść: Wstęp. 1. Kontekst modlitewny przedstawiający zadatek. 2. Intytulacja Eucharystii w modlitwach po komunii mszału Pawła VI. Zakończenie.

Wyodrębnienie tegoż zagadnienia ma w szerszym stopniu posłużyć w doszukiwaniu się istotnych elementów tajemnicy Eucharystii zamkniętej w krótkim i zwięzłym słowie jakim jest zadatek, chociaż dotyczy ono fundamentalnie człowieka, mogło równie dobrze znaleźć miejsce w artykule traktującym eucharystię jako *viaticum* człowieka.¹ Byłby to paragraf zwieńczający drogę człowieka do Boga. Istnieje jednak racja skłaniająca do wyodrębnienia problemu i spojrzenia na Eucharystię jako na *zadatek* w luminiscencji życia wiecznego, która została przyobiecana tym, którzy w niej będą partycypowali co prowadzi w perspektywie istnienia do Paschy Wieczystej. Wydaje się bowiem, że określenie modlitewne po komunii ukazujące Eucharystię jako zadatek wiekuistego szczęścia podarowanego całej społeczności Kościoła jest zarazem czymś nowym a z drugiej strony tylko przypomnieniem tego co w niej, jako Eucharystii, zostało zawarte w perspektywie indywidualnej czy społecznej. Ona w jakiejś mierze eschatologizuje społeczność Kościoła, a poprzez nią całą rzeczywistość stworzenia. Tym samym otwiera ludzkości możliwość prowadzenia dialogu obfitującego w wartości nie ograniczone jakimkolwiek wymiarem egzystencji.

Dodatkowym źródłem bogactwa, które odnoszą się do Eucharystii a napotykamy w formularzach po komunii w Mszału są użyte określenia odnoszące się pośrednio, czy bezpośrednio do sakramentu, które tutaj zostaną tylko nadmienione i przedstawione w poszczególnych częściach liturgii rocznej.

¹ K. Pruszyński, Eucharystia *viaticum* człowieka na podstawie modlitw po komunii mszału Pawła VI, Studia Teologiczne Białystok, Łomża, Drohiczyń, /1998/nr 16, s. 143-158.

Konstytucja o liturgii zaznacza, że „Zbawiciel Nasz podczas Ostatniej Wieczerzy, tej nocy której był wydany ustanowił Eucharystię, Ofiarę Ciała i Krwi Swojej, aby w niej na wieki aż do swego przyścia, utrwalił Ofiarę Krzyża i tak umiłowanej oblubienicy Kościołowi powierzyć pamiątkę swej męki i Zmartwychwstania, sakrament miłosierdzia, znak jedności, węzeł miłości”². Pozostawiając do dyspozycji ludzkości Ucztę Paschalną, w której „może pożywać Chrystusa”, i w której to dusza napęlnia się łaską otrzymując zadatek przyszłej chwały. Stwierdzenie powyższe odnajdujemy już we wcześniejszych inspiracjach teologicznych. Dokumenty Soboru Trydenckiego rozwijając zagadnienie Eucharystii określają ją, że jest Ona zadatkiem wiekuistego życia, rękonią zmartwychwstania.³

1. Kontekst modlitewny przedstawiający „zadatek”

Odszukajmy przeto w tekstach po komunii jakich określeń używają one na oznaczenie zadatku i w jakim kontekście jest przedstawiany. Tym samym postaramy się odpowiedzieć jak ukazana jest sama Eucharystia, która swoją istotną wartością wpływa na uaktualnianie się tegoż zadatku. W określeniach modlitewnych oddających sens Eucharystii jako zadatek użyte są słowa „pignus, pignore”:

— **zadatek wiecznego odkupienia** (pignore redemptionis aeternae); *Omnipotens sempiternus Deus, Pater totius consolationis et pacis. Praesta gammilliae tuae in celebritate Sanctorum ad laudem tui nominis sumpta mysteria, pignus accipiat redemptionis.*⁴

— **zadatek naszego zbawienia** (pignore salutis aeternae);

² Por. KL 47.

³ Po przebyciu drogi biednego pielgrzyma zdołali dojść do Niebieskiej Ojczyzny, gdzie ten sam Chleb Anielski /Ps 77,25/, który teraz pożywają pod świętymi zasłonami, pożywać będą bez żadnych już zasłon. Chciał zaś, aby ten sakrament był przyjmowany jako duchowy pokarm duszy... i jako środek zaradczy, uwalniający nas od powszechnych grzechów, a broniący od grzechów śmiertelnych. Chciał nadto, żeby ten Sakrament był zadatkiem naszej przyszłej chwały i wiekuistego szczęścia, a więc i symbolem tego ciała, którego On jest głową./1Kor 11, 3; Ef 5, 23/, Breviarium Fidei. Poznań 1963, 882, s. 488.

⁴ Wszchemogący wieczny Boże źródło pociechy i pokoju w dzień poświęcony twoim świętym zgromadziliśmy się, aby wielbić imię Twoje, niech przyjęte przez nas Ciało i Krew Twojego Syna stanie się dla nas zadatkiem zbawienia / odkupienia/. Modlitwa odnosząca się do stwierdzenia – zadatek wiecznego zbawienia jest w: 4 niedzielę adwentu; we mszy wspólnej o św. Formularz 1 i pasterzach formularz 3.

*Accepto, Domine, pignore salutis aeternae, fac nos, quaesimus sic tendere congruenter, ut ad aem pervenire possimus.*⁵

— **zadatek nieśmiertelności** (pignus immortalitatis);

*Quaesimus, Domine Deus noster ut quod nobis ad immortalitatis pignus esse voluisti ad salutis aeternae tribuas provenire sufragium.*⁶

— **zadatek życia wiecznego** (aeternae pignus vitae);

*Aeternae pignus vitae capientes, te Domine, humiliter imploramus ut, quod pro beati Barnabae apostoli memoria in imagine gerimus sacramenti, manifesta perceptionis sumamus.*⁷

— **zadatek niebieskiej chwały** (pignus caelestis arcane);

*Sumentes pignus caelestis arcani et in terra positi iam superno pane satiati te Domine, supplices deprecamur ut, quod in nobis mysterio eritur, opere impletur.*⁸

Posługując się tym terminem musimy sobie uzmysłować, czym jest sam zadatek. Termin **pignus**⁹, tak jest określany w łacinie, tłumaczy się oprócz głównego jako: rękojmia cena, za którą otrzymujemy w przyszłości określone dobro, zastaw, świadectwo, gwarant, zabezpieczenie, pełnia szczęścia w przyszłości, wynagrodzenie. W części analizowanych modlitwach po komunii mszału Pawła VI odwołujących się do problemu zadatku zasadnicza myśl tej grupy modlitw nawiązuje do stwierdzenia, że w Najświętszym Sakramencie przyjęliśmy zadatek wiecznego zbawienia, który uzdalnia nas – już tu na ziemi - do przeżywania tak wielkich tajemnic. Samo określenie przyjęcie oznacza, że staję się odbiorcą czegoś co mi jest znane, wziąć to co ktoś daje, proponuje na własność, nie odrzucić, nie odmówić czegoś, zgodzić się na coś, uznać coś za pewne lub możliwe.¹⁰ Tak zainspirowane działanie da się zauważyć w tekście modlitewnym po komunii z czwartej niedzieli adwentu i w około dziesięciu innych formularzach modlitewnych nawiązujących do

⁵ Modlitwa po komunii z piątku 2 tygodnia wielkiego postu; Panie nasz Boże, w Najświętszym Sakramencie otrzymaliśmy zadatek wiecznego zbawienia, daj nam tak gorliwie do niego dążyć, abyśmy je osiągnęli.

⁶ Modlitwa po komunii ze środy 2 tygodnia wielkiego postu; por. wtorek 4 tygodnia wielkiego postu; Prosimy Cię, Panie, nasz Boże, niech Najświętszy Sakrament, w którym nam dałeś zadatek nieśmiertelności, pomoże nam osiągnąć wieczne zbawienie.

⁷ Modlitwa po komunii z 31 niedzieli zwykłej; por. modlitwy z 11 czerwca i 11 lipca; Panie nasz Boże oddając część świętemu Barnabie apostołowi, otrzymaliśmy zadatek życia wiecznego, pokornie Cię prosimy, abyśmy kiedyś bez osłony oglądali Chrystusa, którego Ofiarę sprawujemy w sakramentalnych znakach.

⁸ Modlitwa po komunii z 3 niedzieli wielkiego postu; Boże, Ty nas karmisz na ziemi Chlebem Eucharystycznym, który jest zadatkiem niebieskiej chwały, pokornie Cię prosimy spraw, aby w naszym życiu ukazały się skutki działania Najświętszego Sakramentu.

⁹ A. B l a s e , Dictionare latini-français des auteurs Chrétiens, Turnhout 1954, s.625.

¹⁰ Por. Słownik języka polskiego, t II, Warszawa 1979, s. 1039-1040

stwierdzenia, że to co zostało przekazane przez darczyńcę zostało przejęte przez dar-biorcę tego, który jest gotowy do odebrania tego dobra.

Kolejną grupę stanowią te modlitwy, w których słowo *pignus* tłumaczone zostało w języku polskim słowem obietnica, która jest jednym z kluczowych terminów języka miłości. Obiecać to oznajmić, dać pewne zagwarantowanie udzielenia czegoś, brać odpowiedzialność na siebie za dane słowo, czy czyn. Obietnica w swojej treści oznaczać może wytworzenie w drugiej osobie pewnej postawy oczekiwania. Bóg przekazuje na swój sposób obietnicę i spełnia ją, czego przykładem jest Stary Testament ukazujący spełnienie obietnic bożych w życiu ludu izraelskiego. Bóg nie jest jak człowiek by kłamał, nie jest jak Syn Człowieczy by się wycofywać.¹¹ Gdy przyrzekł daje, ale domaga się wiary potwierdzeniem takiej sugestii teologicznej jest przykład Abrahama i Izaaka. Obietnica pobudza otrzymującego do dziękczynienia i dostrzeżenia w darze serca dającego.¹² Judaizm podkreśla potrzebę zaufania obietnicy i obiecującemu równocześnie kieruje baczną uwagę na ideę zapłaty.¹³ Idąc za ideą języka hebrajskiego odnoszącego się do meritum obietnicy najczęściej używa określeń: przysięga, błogosławieństwo, dziedzictwo, ziemia obiecana, Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba, pokolenie Abrahama. W przekazie Nowego Testamentu obietnica określana jest słowem *epangelion*.¹⁴

Analizując kolejne modlitwy po komunii spotykamy w jej treści słowo *dar - dona*¹⁵, który jest wynikiem obietnicy Boga a zarazem zadaniem jakie Stwórca przekazał człowiekowi. W konsekwencji to wszystko dokonuje się i realizuje w tajemnicy Eucharystii przynosząc zbawienie całemu światu.

Samo określenie *dona, doni, donate* jakie można spotkać w kontekście modlitewnym po komunii mają swój źródłosłów w czasowniku – *do, dare* – w podstawowym znaczeniu oznacza: dać, darować, użyczyć, dozwolić, udzielić coś dla kogoś, poświęcić, ofiarować, komuś coś pozostawić, odpuścić, przebaczyć, obdarować, szafować, rozdawać; natomiast jako drugorzędnie może być rozumiane jako - podać, puścić, zo-

¹¹ Por. Bóg nie jest jak człowiek, by kłamał nie jest jak syn ludzki by się wycofał. Czyż On powie coś, a nie uczyni tego, lub nie wykona tego, co oznajmił?/Lb 23,19/

¹² Por. I nie okazał wahania ani niedowierzania co do obietnicy bożej, ale się wzmacnił w wierze. Oddał przez to chwałę Bogu. / Rz 4,20/

¹³ Por. Ps 104, 8-10; Pwt 6,3.

¹⁴ M. R a m l o t i J. G u i l l e t, Obietnica, Słownik teologii biblijnej, Poznań 1982, s. 645.

¹⁵ B l a i s e, dz. cyt., s. 292.; B. L i n d a, Słownik języka polskiego, tom I, Warszawa 1951, s. 411-412.; S. S k o r u p k a, Słownik frazeologiczny języka polskiego, tom I, Warszawa 1977, s. 165.

stawić, narazić na niebezpieczeństwo, oddać pod moc, niewole; użyzyć, zwolnić, spełnić prośbę; urządzić, wydawać; sprawić, uczynić; zaliczyć, interpretować; da się zauważyć w tym określenie wydzwięk negatywny obrócić się tyłem czy zmusić, skłonić do ucieczki (Ps 17,41).¹⁶

W interesujących nas modlitwach chodzi raczej o znaczenie bardziej konkretne rzeczownikowe czyli – dar, podarek, dar udzielony bez żadnych przyczyn; np. ostatnia posługa na rzecz zmarłego (dona ultimaa suprema), dar duchowy, dar doczesny, dar przywiązany do duchowego i nadprzyrodzonego, dar nienaruszalności (dono integratis). Trzeba jeszcze zaznaczyć, że słowo dar z przymiotnikiem boży można interpretować jako pożywienie, chleb.¹⁷

Źródłem każdego dobra, w interpretacji teologicznej, jest Bóg co można odnaleźć czytając Pismo Święte, które stwierdza, że każde dobro jakie otrzymujemy i wszelki dar doskonały stępuje z Nieba, z góry od Ojca Światłości.¹⁸ Natomiast człowiek wtedy w pełni otrzymuje, gdy staje się zdolny do autentycznej hojności i jest wzywany do tego by sam zaczął dawać.¹⁹

Stary Testament jest czasem obietnicy a nie epoką darów. Przez Mojżesza dał Bóg swojemu ludowi Prawo, ale ono jest bezsilne jeżeli serce, które je otrzymuje pozostaje złe. Izrael potrzebuje nowego serca. Jest to przyszły dar, ku któremu prorocy kierowali ludzkie aspiracje.²⁰ Dary Starego Testamentu składane Bogu znajdują się na płaszczyźnie pewnej wzajemności, były traktowane jako coś wymiennego pomiędzy jednostkami, rodzinami albo całym narodem. Dając coś komuś okazuje się życzliwość, uczynność. W hebrajskim określało słowo hesed. Ta forma komunikowania staje się normą wzajemnego współżycia.

W Nowym Testamencie dar przybiera inną wartość poprzez czyn Jezusa Chrystusa, który daje swoje życie- oddając się cały Ojcu. Jako prawdziwy chleb z nieba dany przez Ojca, daje swoje ciało na życie świata.²¹ Dzięki swej ofierze jest w stanie przekazać nam Ducha Obiecanego – dar Boga w pełnym tego słowa znaczeniu. Wskutek tego my również tu na ziemi posiadamy zadatek naszego dziedzictwa, bo jesteśmy ubogaceni we wszystkie dary duchowe²², w szczególności w dar

¹⁶ A. J o u g m a n , Słownik kościelny łacińsko-polski, Poznań 1958, s. 207-208.

¹⁷ W. K o p a l i Ń s k i , Słownik mitów i tradycji kultury, Kraków 1991, s. 194.

¹⁸ Por. Jk 1, 17; Tob 4, 19.

¹⁹ Por. 1 J 3, 16.

²⁰ Por. Jer 24, 7; Rz 36, 26n.

²¹ Por. J 6, 32, 51; Łk 22, 19; J 15, 10.

²² Por. 1Kor 1, 5n; Ef 4, 7-12; Rz 5, 15-21; Kol 3, 3.

Jezusa Zmartwychwstałego. Od czasu Chrystusa i Jego Ofiary będącej darem Boga złożonym ludzkość i równocześnie ludzkości przez Boga, gdyż nikt inny nie jest w stanie przedłożyć Bogu innych darów.²³ Tak ujmując to zagadnienie przyrównać można do daru łaski. Natomiast łaska nie można otrzymać jak jakiegokolwiek podarku, który można zatrzymać i ukryć tylko i wyłącznie dla siebie, łaskę otrzymuje się po to by owocowała. Łaska to najwspanialszy z darów Boga, który zawiera w sobie wszystkie inne dobrodziejstwa, które pochodzą od Syna Bożego. Godne uwagi jest to, że zarówno w języku hebrajski, greckim, łacińskim i polskim słowo łaska oznacza źródło daru; chodzi o tego kto daje oraz konsekwencje przekazania daru dla tego, który go otrzymuje. Z tego względu najwyższy dar Boga nie jest tak całkowicie obcy owej wzajemności, wskutek której ludzie jednoczą się między sobą. Dzięki niej istnieją pewne więzy pomiędzy Stwórcą a stworzeniem z uwzględnieniem Jego obrazu w rzeczywistości stworzonej.

Hebrajskie słowo *hen* oznacza w pierwszym rzędzie dobrodziejstwo, łaskawość niezasłużona ze strony jakiejś wysoko postawionej osobistości, czy też dowód konkretnej łaskawości, dany przez tego, który wyświadczył łaski i odbierany przez tego, który otrzymuje i znajduje łaski. W wielości swoich znaczeń *hen* zawiera kolejne mówiące o tym, że niesie sobą pewien wdzięk sprawiający, że osoba posiadająca go pociąga ku sobie i wskutek tego doznaje ludzkiej łaskawości.²⁴ W języku greckim odpowiednikiem *hen* jest słowo – *haris*, które w swojej bogatej treści można przedstawić jako pewien powab, promieniujący z każdego piękna. Oprócz takiego stwierdzenia co do tego określenia czysto zewnętrznego w tym słowie można odnaleźć inną filozofię mówiącą o wewnętrznych wartościach płynących z dobra jak też i daru, który jest dowodem łaskawości i hojności. Promieniowanie daru na innych przybiera w tym kontekście rozmiary i dynamikę niespotykaną i zasadniczą w perspektywie społecznej a tym bardziej w Kościele gdzie ta społeczność się ciągle uaktualnia. Chrześcijanin jest powołany do tego, by wszystkie dobra materialne i duchowe, uważać za bogactwo, z których może jedynie korzystać i które zostały mu dane do dyspozycji, ale z pamięcią o dobru drugiego.

Pewna ilość analizowanych modlitwy po komunii mówią o Eucharystii jako o zadatku wskazującego na fakt, iż przyjmujący Komunię otrzymuje „zadatek życia wiecznego” już teraz i na ziemi. Zauważyć to można wczytując się w treść modlitwy w dniu św. Benedykta; „*Accepto*

²³ A. V a n h o y e r , Dar, Słownik teologii biblijnej, Poznań 1982, s. 201.

²⁴ G i l l e t , dz. cyt., s.437.

*pignore vitaer aeternae te Domine supliciti deprecamur ut beati Benedicti monitis obsequentes operi tuo fideliter serviamus, et fraters fervenit diligamus caritate.*²⁵

Zawarte w treści sformułowanie *pignore aeternum* jest stwierdzeniem bardzo ogólny i obszernym. Z pośród wielu aspektów można zauważyć jak wpływa komunია i jej owocność na możliwość osiągnięcia życia wiecznego, które zostało dane tym, którzy będą uczestniczyli w „wiecznej pamiętce Chrystusa tutaj na ziemi a w wieczności w Niebie”. Mówiąc jeszcze inaczej terażniejszość wraz z owocami komunii otwiera się na wieczność przed każdym, który partycypuje w tym co Chrystus pozostawił ludzkości.

Pełniejszy obraz czym jest zadatek - *pignus*, czego dotyczy postaramy się naświetlić w kontekście innych modlitw po komunijnych mszału Pawła VI.

W przedstawionej nie co wyżej modlitwie z 4 niedzieli adwentu znajduje się stwierdzenie, że komunია jest zadatkiem wiecznego odkupienia (*pignore redemptionis aeternae*). Należałoby zastanowić się teraz nad drugą częścią tegoż równoważnika zdaniowego czym jest owo odkupienie (*redemptio*). W celu lepszego naświetlenia problemu odwołajmy się do treści kolejnej modlitwy wziętej z 4 niedzieli okresu zwykle go gdzie występuje połączenie tegoż *redemptio* z określeniem *nasze*.²⁶ Samo słowo *redemptio* jest wyrazem, które w pierwotnym swym znaczeniu używane było w terminologii handlowej i oznaczało: wykup, wypłata, wykupienie, przekupstwo. W codziennym znaczeniu funkcjonowało ono jako: uwolnienie, dzierżawa, аренда, umniejszenie, zamiana, wybawienie, odkupienie.²⁷ W ujęciu teologicznym słowo *redemptio* jest ściśle związane ze zbawieniem, ukazując negatywny aspekt wyzwolenia od grzechów. Oznacza również zadośćuczynienie Bogu za grzechy. W Starym Testamencie odkupienie koncentruje się wokół wyzwo-

²⁵ Modlitwa po komunii z mszału Pawła VI z dnia 11 lipca w święto św. Benedykta; Boże nasz Ojciec w Najświętszym Sakramencie otrzymaliśmy zadatek życia wiecznego, pokornie Cię prosimy, abyśmy posłuszni wskazaniom świętego Benedykta, wiernie służyli Tobie w modlitwie i gorącej miłości braci.

²⁶ Modlitwa po komunii z 4 niedzieli okresu zwykle go.; Posileni Sakramentem naszego odkupienia, prosimy Cię, Boże, aby pokarm, który daje życie wieczne, umocnił nas w prawdziwej wierze.

²⁷ J a n k o w s k i , Odkupienie, Encyklopedia biblijna, t 2, Warszawa 1958, s. 170-176; Por. X. L. D u f o u r , Słownik Nowego Testamentu, Poznań 1981, s. 444; Odkupienie, należy na nie spojrzeć przez pryzmat; pojednanie, przymierze, zbawienie i wszystkiego tego co daje ono osobie, która to przyjęła. Jak i na osobę, dzięki której to mogło zaistnieć we wszechświecie. W. Ł y d k a , Odkupienie Słownik teologiczny, Katowice 1998, s. 355-358; J a n P a w e ł II, Encyklika *Redemptor Hominis*. Teksty i komentarze, Kraków 1980.

lenia narodu wybranego ze zła i ciemności pogaństwa, a w szczególności z niewoli egipskiej.

Nowy Testament podaje szereg wyrażeń, które ukazują odkupienie i zbawienie człowieka w aspekcie rzeczywistości Zbawczej jakiej dokonał Chrystus pozostawiając Kościołowi Eucharystię, która tu na ziemi daje przedsmak Uczty Niebieskiej. Greckie słowa *ago*, *radzein* – kupić sobie na rynku (pojęcie typowo handlowe). Określenia te przywołuje w pamięci to wszystko co związane jest z targowiskiem i targowaniem; gwar, który tam panuje, ostre dyskusje jakie są prowadzone między kupującymi a sprzedającymi celem nabycia czy pozbycia się towaru oraz atmosferę wprowadzającą, osoby tam przebywające, w stan pewnego działania. Częściej jednak spotykanym słowem a odnoszącym się do rozpatrywanego problemu jest określenie – *litron* co tłumaczyć się jako okup. W Piśmie Świętym o okupie czyli o wybawieniu znaleźć można taką sentencję, że „Syn Człowieczy nie przyszedł aby Mu służono ale by służyć i dać swoje życie jako okup za wielu” (Mk 10, 45). W takim przymacie treść tego słowa oscyluje w znaczeniu wykupienia z niewoli grzechu człowieka za wysoką cenę - „własnej krwi, własnego ciała, które Syn Boży złożył, aby nas pojednać z Bogiem i abyśmy przez to stali się dziećmi bożymi”. Ramy świetlane tłumaczące odkupienie poszerza swoją teologią św. Paweł zaznaczając w liście do Rzymian, że „dostąpiliśmy usprawiedliwienia dzięki Jego darowi, dzięki odkupieniu dokonanemu przez Jezusa (Rz 3, 24). Czyż Jezusa Chrystusa, jak można zauważyć z przytoczonego tekstu, wyzwolił człowieka z niewoli. Symbolem owego odkupienia jest krew – cenna zapłata za wyrwanie człowieka z niewoli.²⁸ Mocniej zaznacza się to w Eucharystii, w której to Chrystus płacąc cenę za ludzkość, pozostawia jej drogę do pojednania z Bogiem. W tej samej Eucharystii otwiera się możliwość dialogu zbawczego. Towarzysząca przy tym symbolika okupu krwi – narzędzia przebłagania wskazuje, że wydarzenie krzyża jest bezpośrednią przyczyną odkupienia człowieka, nie zaś tylko przejawem męki czy uznania, ale strzeżenia zbawczych darów, które otrzymaliśmy dzięki miłości i miłosierdziu Boga.²⁹ „Wytrwajcie w miłości mojej”(J 15, 19). Od trwania w miłości zależy, czy dzieło odkupienia będzie w nas skuteczne i owocne.

²⁸ Mojsa, Odkupienie, *Katolicyzm A-Z*, Poznań 1982, s. 295.; W. Ł y d k a , Człowiek a odkupienie, *STV* 20/1982/ nr 1, s. 241-151.

²⁹ W kontekście modlitwy po komunii z Wielkiego Tygodnia - Poniedziałek: Panie nasz Boże, nawiedz swoich wiernych i otocz czujną miłością ich serca, uświęcone przez Eucharystię, aby z Twoją pomocą strzegli zbawiennych darów, które otrzymali dzięki Twojemu miłosierdziu.; Por. F. S z z u l c , Odkupienie, Bóg, człowiek, świat, Kraków 1991, s. 191.; J. W a n i e r , Jezus dar miłości, Poznań 1994.

Z innych określeń, które są powiązane z tematem zadatku pojawiającym się w kontekście modlitewnym po komunii: *Haec nos comunio, Domine, purgat a crimine et caelesti gaudii faciat esse consortes*³⁰, jest udział w radościach nieba (caelesti gaudii). Eucharystia w swojej złożoności zamkniętej w zadatku posiada wielorakie działanie. W tym przypadku najpierw staje się działaniem, które oczyszcza, przygotowuje, uniewinnia, usprawiedliwia (purgo)z obwinienia, zarzutu, oskarżenia, przewinienia, występku, grzechu czy zbrodni (crimine)³¹ dając pewną czystość i jasność, która to zapewnia; tu kryje się istota zadatku, przez stwierdzenie mówiące o udziale i możliwości dającej; osiągnięcie konkretnego celu jakim jest radość niebieska, radości nieba, wiecznej radości, czy niebieskiej chwały³². W dalszych stwierdzeniach odwołujących się do perspektywy eschatologii odnajdujemy w modlitwach po komunii takie określenia jak: wieczna Ojczyzna³³, wieczne szczęście³⁴, wieczne Zbawienie³⁵, udział w uczcie niebieskiej³⁶, uczta w niebieskiej Ojczyźnie, uczta życia wiecznego³⁷, nieskończony wieniec chwały³⁸, czy też jako przybytek bożej chwały³⁹, wiecznej chwały.

Analiza modlitw po komunii mszału Pawła VI, pod kątem zadatku życia wiecznego wykazała wyjątkowe bogactwo jakie kryje się w samym słowie jak i określeniach, które zostały przypisane jemu. Można powiedzieć, że rzeczywistość Boża kryje się pod wieloma wyrażeniami staje się już tu na ziemi udziałem człowieka. Dzieje się to w sposób ini-

³⁰ Modlitwa po komunii z poniedziałku 2 tygodnia wielkiego postu: Miłosierny Boże niech ta komunia oczyści nas z grzechów i zapewni nam udział w radościach nieba.

³¹ J o u g m a n , Słownik, dz. cyt., s.164, 558.

³² Modlitwa z 3 niedzieli wielkiego postu: Boże ty nas karmisz na ziemi Chlebem eucharystycznym, który jest zadatkiem niebieskiej chwały, pokornie Cię prosimy, spraw, aby w naszym życiu ukazały się skutki działania Najświętszego Sakramentu.

³³ Wieczna Ojczyzna tak podaje tłumaczenie polskie natomiast w modlitwie z poniedziałku 4 tygodnia wielkiego postu w łacińskim jest wieczność.

³⁴ W oktawie wielkanocnej we wtorek znajduje się przedstawione wyżej określenie.

³⁵ Takie stwierdzenie odnaleźć można w modlitwie z 18 niedzieli zwykłej.

³⁶ Z takim określeniem można się spotkać w treści modlitwy z Wielkiego Czwartku; a także w tekstach Mszy wspólnych o dziewicach formularz 4.

³⁷ O tym mówi modlitwa z 4 niedzieli Wielkanocy; Podobnie jest w formularzu modlitewnym odnoszącym się do świętych z 22 sierpnia i 1 września jak i w Comune Beatae Mariae Virginis z 3 października.

³⁸ Miłosierny Boże niech trwa w naszych sercach łaska przyjętego przez nas sakramentu, abyśmy umocnieni za przykładem błogosławionego Jakuba zdołali pokonać nieprzyjaciół zbawienia i osiągnąć nieskazitelny wieniec chwały. Takie określenie jest tylko w tłumaczeniu polski i zostało ono przyjęte w formularzu mszalnym na dzień 21 października i przypisane błogosławionemu Jakubowi Strzemię bp.

³⁹ Treść modlitwy z Mszy wspólnych o poświęceniu Kościoła formularz nr 2.

cialny, nie mniej nieskończona wierność Bogu budzi w istocie ludzkiej ufność, że obietnica związana z zadatkiem zostanie wypełniona, gdyż opiera się o tajemnicę wielkiej miłości „Jak mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowałem. Wytrwajcie w miłości mojej” (J 15, 9). Karmiąc się Ciałem i Krwią Chrystusa staną się uczestnikami rzeczywistości, o której mówi św. Paweł, że „człowiek nie jest w stanie jej pojąć ani wyobrazić sobie. Wszelkie oczekiwania bowiem nie oddają tego, co Bóg przygotował dla tych, którzy Go miłują (1 Kor 2, 9). W takich sformułowaniach pobrzmiewają echa nauczania Ojców Kościoła. Ignacy z Antiochii nauczał, że „Eucharystia jest właśnie lekarstwem nieśmiertelności, zaradca śmierci. Podobna myśl oddaje św. Ireneusz, który wręcz naucza, że owocem Eucharystii jest zmartwychwstanie ciała ludzkiego. Jest też zadatkiem i nasieniem zmartwychwstania.

2. Intytulacja Eucharystii w modlitwach po komunii mszału Pawła VI

Określenia Eucharystii, jednego z najważniejszych wydarzeń życia Kościoła, zostaną przedstawione na podstawie modlitw po komunii Mszału Pawła VI. Przedstawione określenia zostały wzięte z treści modlitw tekstu polskiego Mszału Rzymskiego dla diecezji Polskich⁴⁰. Są tu wzięte formularze mszalne modlitw po komunii w skład których weszły:

- poszczególne okresy roku liturgicznego: Adwentu, Bożego Narodzenia, Wielkiego Postu, Tridum Paschalnego i okresu Wielkanocnego i czasu Zwykłego;
- świętych w kalendarzowym ujęciu całorocznym;
- cały kompleks formularzy Mszy wspólnych: w Rocznicę Poświęcenia Kościoła, o N.M.P., o Męczennikach, o Pasterzach, o Doktorach Kościoła, o Dziewicach, o Świętych Mężczyznach i kobietach;
- blok Mszy o tematyce obrzędowej: przy udzielaniu sakramentów Wtajemniczenia Chrześcijańskiego, Święceń, Wiatyku, Msze za Małżonków, Błogosławieństw Opata lub Ksieni, na Konsekrację Dziewic, Ślubów Zakonnych, Poświęcenia Kościoła i Ołtarza;
- grupę Mszy i Modlitw w różnych potrzebach: Życia Kościoła, życie Społeczności Świeckich, Różnych okolicznościach życia Publicznego i Szczególnych Potrzebach;
- wotywnie;
- za zmarłych: Msze Pogrzebowe, w Rocznicę Śmierci lub Pogrzebu, w różne Wspomnienia Zmarłych, za Zmarłych i w Czasie Pogrzebu Dziecka;
- modlitw dla niektórych Kościołów.

⁴⁰ Mszał Rzymski dla Diecezji Polskich/wydanie pierwsze/, Pallottinum, Poznań 1986.

A. Okres Adwentu

- **Sakrament:** 1 i 3 N. Adw.; Pn. 1, 2 i 3 tyg. Adw.; Śr. 1, 2 i 3 tyg. Adw.; Czw. 1, 2 i 3 tyg. Adw.; Sob. 1, 2 i 3 tyg. Adw.⁴¹
- **Pokarm duchowy;** 2 N. Adw.; Wt. 1, 2 i 3 tyg. Adw.; Pt. 1, 2 i 3 tyg. Adw.
- **Twoje dary;** 17; 18; 19 grudnia.
- **Chleb eucharystyczny;** 20 grudnia.
- **Najświętsza Ofiara;** 21 grudnia.
- **Najświętszy sakrament;** 22 i 24(msza poranna) grudnia,
- **Eucharystyczny chleb:** 23 grudnia.

B. Okres Bożego Narodzenia:

- **Najświętszy sakrament:** w Narodzenie Pańskie (wieczorna Msza wigilijna); Świętej Rodziny; 29 i 30 grudnia; Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi; 2 , 3, 5, 6, 7, 8, 10 i 11 stycznia przed objawieniem Pańskim.
- **Sakrament:** 2 N. po Narodzeniu Pańskim.
- **Eucharystia:** Uroczystość Objawienia Pańskiego.
- **Święte dary:** Chrzest Pański.

C. Okres Wielkiego postu:

- **Sakrament:** Śr. Popielcowa; Pn. 1 i 3 tyg. W.P.; Cz. 4 tyg. W.P.; Śr. i Pt. 5 tyg. W.P.;
- **Najświętszy sakrament:** Wt., Cz., Pt. i Sob. 1 tyg. W.P.; 2 N. W. P.; Sob. 3 tyg. W.P.; Pn. Pt. i Sob. 4 tyg. W.P.; Pn. 5 tyg. W.P.; Niedziela Palmowa.⁴²
- **Najświętszy sakrament; Pokarm eucharystyczny:** Śr. 1 tyg. W.P.
- **Najświętszy sakrament; Zadatek nieśmiertelności:** Śr. 2 tyg. W.P.; Wt. 4 tyg. W.P.
- **Najświętszy sakrament; Zadatek wiecznego zbawienia:** Pt. 2 tyg. W.P.
- **Najświętszy sakrament; Eucharystyczna Ofiara:** Czw. 3 tyg. W.P.
- **Chleb życia wiecznego:** Czw. Po Popielcu.
- **Chleb dający życie wieczne, Sakrament:** Sob. Po Popielcu;
- **Chleb dający zbawienie, Sakrament:** Czw. 5 tyg. W. P.; Wielki Wtorek.
- **Chleb Eucharystyczny:** Śr. 3 tyg. W.P.
- **Chleb Eucharystyczny, zadatek przyszłej chwały, Najświętszy sakrament:** 3 N.W.P.

⁴¹ Skróty, które się odnoszą do okresu adwentu/ Adw./ i poszczególnych dni tygodnia: N.- niedziela Pn.- poniedziałek Wt.- wtorek, Śr.- środa, Czw.- czwartek, Pt. – piątek, Sob. – sobota.

⁴² Skróty, które się odnoszą do okresu Wielkiego Postu /W.P./, tyg- tygodnia i poszczególnych dni tygodnia jak wyżej

- **Chleb z nieba Jezusa Chrystusa – chleb żywy i prawdziwy:** 1 N. W. P.
- **Ciało i Krew Chrystusa:** 5 N. W.P.
- **Najświętsze Ciało i Krew Syna:** Sob. 5 tyg. W.P.
- **Ofiara:** Pt. po Popielcu; Czw. 2 tyg. W.P.
- **Święta Ofiara:** Wt. 3 tyg. W.P.
- **Eucharystyczna Ofiara:** Wielka Śr.
- **Eucharystyczna Uczta:** Wt. 2 tyg. W.P.
- **Komunia:** Pn. 2 tyg. W.P.
- **Komunia Święta:** Pt. 3 tyg. W.P.
- **Eucharystia:** Wielki Pn.
- **Sakrament dający udział w łasce:** Sob. 2 tyg. W.P.
- **Światłem łaski:** 4 N. W.P.
- **Lekarstwo:** Śr. 4 tyg. W.P.
- **Misteria Boga:** Wt. 5 tyg. W.P.

D. Triduum Paschalne i Okres Wielkanocny

- **Doczesna Uczta:** Wielki Czw.
- **Misterium:** Wielki Pt.; Śr. w oktawie Wielkanocnym
- **Wielkanocny(e) Sakrament(y):** Wigilia Paschalna; N. Wielk. Zmartwychwstania Pańskiego; Pn. w oktawie Wielk.; Czw. 2 tyg. okr. Wielk.; Pn. 3 tyg. okr. Wielk.; Czw. 4 tyg. okr. Wielk.; Pn. 5 tyg. okr. Wielk.; 6 N. okr. Wielk.; Czw. 6 tyg. okr. Wielk.
- **Sakrament dający życie wieczne:** Sob. w oktawie Wielk.; Pn. 2 tyg. okr. Wielk.; 3 N. Wielk.; Wt. 3 tyg. okr. Wielk.; Pn. 4 tyg. okr. Wielk.; Wt. 5 tyg. okr. Wielk.; Pn. 6 tyg. okr. Wielk.
- **Uczta życia wiecznego:** 4 N. Wielk.
- **Najświętszy Sakrament:** Śr. 2 tyg. okr. Wielk.; Czw. 3 tyg. okr. Wielk.; Śr. 4 tyg. okr. Wielk.; 5 N. Wielk.; Czw. 5 tyg. okr. Wielk.; Śr. 6 tyg. okr. Wielk.; Pn. 7 tyg. okr. Wielk.; Pt. 7 tyg. okr. Wielk.⁴³
- **Pokarm dający zbawienie:** 6 N. Wielk.
- **Boże dary:** Wniebowstąpienie Pańskie.
- **Eucharystia:** 7 N. Wielk.
- **Sakrament:** Zesłanie Ducha Świętego (wieczorna msza wigilijna)
- **Pokarm Eucharystyczny:** : Zesłanie Ducha Świętego (Msza w dzień)
- **Tajemnica Odkupienia:** Czw. w oktawie Wielk.; Wt. 2 tyg. okr. Wielk.; Śr. 3 tyg. okr. Wielk.; Wt. 4 tyg. okr. Wielk.; Śr. 5 tyg. okr. Wielk.; Wt. 6 tyg. okr. Wielk.
- **Sakramentalne dary:** Sob. 2 tyg. okr. Wielk.
- **Ofiara:** Pt. 3 tyg. okr. Wielk.; Sob. 4 tyg. okr. Wielk.; Pt. 5 tyg. okr.

⁴³ Skrót używany do Okresu Wielkanocnego – okr. Wielk.

Wielk.; Sob.6 tyg. okr. Wielk.; Wt. 6 tyg. okr. Wielk.; Czw. 7 tyg. okr. Wielk.

— **Boski Sakrament:** Śr. 7 tyg. okr. Wielk.

E. Okres Zwykły roku liturgicznego

— **Sakrament:** 1 N. okr. Zwykły.; 7 N. okr. Zwykły.; 20 N. okr. Zwykły.; 22 N. okr. Zwykły.; 27 N. okr. Zwykły.; 30 N. okr. Zwykły.⁴⁴

— **Najświętszy Sakrament:** 16 N. okr. Zwykły.; 17 N. okr. Zwykły.; 23 N. okr. Zwykły.; 26 N. okr. Zwykły.; 31 N. okr. Zwykły.

— **Sakrament naszego odkupienia:** 4 N. okr. Zwykły.

— **Boży Sakrament:** 18 N. okr. Zwykły.; 19 N. okr. Zwykły.; 25 N. okr. Zwykły.

— **Eucharystia:** 10 N. okr. Zwykły.; 29 N. okr. Zwykły.

— **Chleb Eucharystyczny:** 2 N. okr. Zwykły.; 5 N. okr. Zwykły.

— **Chleb, który daje prawdziwe życie:** 6 N. okr. Zwykły.

— **Chleb dający zbawienie:** 8 N. okr. Zwykły.

— **Najświętsze Ciało i Krew Syna:** 9 N. okr. Zwykły.; 12 N. okr. Zwykły.; 28 N. okr. Zwykły.

— **Święta Hostia:** 13 N. okr. Zwykły.

— **Komunia Święta:** 11 N. okr. Zwykły.

— **Sakramentalne dary:** 33 N. okr. Zwykły.

— **Święty Dar** 32 N. okr. Zwykły.

— **Niebieski Dar:** 24 N. okr. Zwykły.

— **Wielkie Dary:** 14 N. okr. Zwykły.

— **Boże Dary:** 3 N. okr. Zwykły.; 15 N. okr. Zwykły.; 34 N. okr. Zwykły.

— **Boża łaska:** 21 N. okr. Zwykły.

F. Teksty własne o Świętych

— **Najświętszy Sakrament:** 17 I- *Św. Antoniego Opata*; 2 II- *Ofiarowania Pańskiego*; 6 V- *Św. Apostołów Filipa i Jakuba*; 21 V- *Św. Jana Nepomucena, Kapłana i Męczennika*; *Poniedziałek po Zesłaniu Ducha Świętego – N.M.P. Matki Kościoła*; 3 VI- *Św. Męczenników Karola Lwangi i Towarzyszy*; 25 VI- *N.M.P. Świętogórskiej z Gostynia*; 29- *Św. Apostołów Piotra i Pawła*; 3 VII- *Św. Tomasza*; 6 VII- *Bł. Marii Teresy Leduchowskiej, Dziewicy*; 11 VII- *Św. Benedykta, Opata, Patrona Europy*; 13 VII- *Św. Pustelników Andrzeja Świerada i Benedykta*; 18 VII- *Bł. Szymona z Lipnic, Kapłana*; 20 VII- *Bł. Czestawa, Kapłana*; 25 VII- *Św. Jakuba Apostoła*; 8 VIII- *Św. Dominika, Kapłana*; 15 VIII- *Wniebowzięcie N.M.P.*; 17 VIII- *Św. Jacka, Kapłana*; 21 VIII- *Św. Piusa*

⁴⁴ Skrót używany do Okresu Zwykłego roku liturgicznego – okr. Zwykły.

X, *Papieża*; 24 VIII- *Św. Bartłomieja Apostoła*; 29 VIII- *Męczeństwo Św. Jana Chrzyciela*; 8 IX- *Narodzenie N.M.P.*; 13 IX- *Św. Jana Chryzostoma, Biskupa i Doktora Kościoła*; 16 IX- *Św. Męczenników Korneliusza, Papieża i Cypriana, Biskupa*; 25 IX- *Bł. Władysława z Gielniowa, Kapłana*; 27 IX- *Św. Wincentego a Paulo, Kapłana*; 28 IX- *Św. Wacława, Męczennika*; 30 IX- *Św. Hieronima, Kapłana i Doktora Kościoła*; 1 X- *Św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Dziewicy*; 2 X- *Św. Aniołów Stróżów*; 3 X- *Bł. Jana z Dukli, Kapłana*; 4 X- *Św. Franciszka z Asyżu*; 16 X- *Św. Jadwigi Śląskiej*; 28 X- *Św. Apostołów Szymona i Tadeusza Judy*; 30 XI- *Św. Andrzeja Apostoła*; 7 XII- *Św. Ambrożego, Biskupa i Doktora Kościoła*; 28 XII- *Św. Młodzianków Męczenników*.

— **Sakrament**: 24 I- *Św. Franciszka Salezego, Biskupa i Doktora Kościoła*; 25 I- *Nawrócenie Św. Pawła Apostoła*; 25 III- *Zwiastowanie N.M.P.*; 25 IV- *Św. Marka Ewangelisty*; 2 V- *Św. Atanazego, Biskupa i Doktora Kościoła*; 24 V- *N.M.P. Wspomożycielki Wiernych*; 15 VI- *Bł. Jolanty, Zakonnicy*; 22 VII- *Św. Marii Magdaleny*; 24 VII- *Bł. Kingi, Dziewicy*; 20 VIII- *Św. Bernarda, Opata i Doktora Kościoła*; 18 IX- *Św. Stanisława Kostki, Zakonnika*; 24 X- *Bł. Jakuba Strzemię, Biskupa*; 2 XI – *Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych*; 4 XI- *Św. Karola Boromeusza, Biskupa*; 8 XII- *Niepokalanie Poczęcie N.M.P.*

— **Chleb**: 14 II- *Św. Cyryla Mnicha I Metodego, Biskupa, Patronów Europy*.

— **Ciało i Krew Chrystusa**: 2 II- *Katedry Św. Piotra i Pawła*; 16 V- *Św. Andrzeja Boboli, Kapłana i Męczennika*; 17 VII - *Bł. Jadwigi Królowej*; 29 VII- *Św. Marty*; 14 VIII – *Św. Maksymilian Marii Kolbego, Kapłana i Męczennika*; 26 VIII- *NMP Częstochowskiej*; 1 IX – *Bł. Bronisławy, Dziewicy*; 19 XI – *Bł. Salomei, Dziewicy*.

- **Chleb Eucharystyczny**: 4 III – *Św. Kazimierza, Królewicza*; 19 III – *Św. Józefa Oblubieńca NMP*; 26 V – *Św. Filipa Nereusza, Kapłana*; 27 VII – *Św. Joachima, Ojca NMP*; 29 IX – *Świętych Archaniołów, Gabriela i Rafała*; 17 X – *Św. Ignacego Antiocheńskiego, Biskupa i Męczennika*.

— **Najświętszy Sakrament Ciała i Krwi**: 23 IV – *Św. Wojciecha, Biskupa i Kapłana*; 21 VI – *NMP Opolskiej*; 16 VII – *NMP z Góry Karmel*.

— **Eucharystyczny Pokarm**: 29 IV – *Św. Katarzyny Sieneńskiej*; 1 VI – *Św. Justyna, Męczennika*; 6 VIII – *Przemienienie Pańskie*; 18 X – *Św. Łukasza Ewangelisty*.

— **Sakramentalne Dary**: 1 V- *Św. Józefa, Rzemieślnika*; 12 VII – *Św. Brunona Bonifacego z Kwerfurtu, Biskupa i Męczennika*.

— **Sakrament Odkupienia**: 3 V- *NMP Królowej Polski*; Sobota po drugiej Niedzieli Po Zesłaniu Ducha Świętego – *Niepokalanego Serca NMP*; 2VII – *NMP Tuchowskiej*.

— **Zbawienny Pokarm**: 7 V – *N.M.P. Matki Łaski Bożej*; 27 VI – *N.M.P. Nieustającej Pomocy*; 12 IX – *Najświętszego Imienia Maryi*.

- **Dary:** 10 VI – *Bł. Bogumiła, Biskupa*; 9 X - *Bł. Wincentego Kadłubka*.
- **Pokarm Mocnych:** 20 IX – *Św. Męczenników Andrzeja Kim Taegon, Kapłana, Pawła Chong Hasang i Towarzyszy*; 16 XI – *N.M.P. Ostrobramskiej, Matki Miłosierdzia*.
- **Chleb Aniołów:** 21 VI – *Św. Alojzego Gonzagi, zakonnika*.
- **Eucharystia:** 1 VIII - *Św. Alfonsa Marii Liguoreigo, Biskup i Doktora Kościoła*; 3 XII – *Św. Franciszka Ksawerego, Kapłana*.
- **Święty Dar:** 10 VIII – *Św. Wawrzyńca, Diakona i Męczennika*; 8 IX – *Narodzenie N.M.P.; N.M.P. Gietrzwałckiej (w diecezji warmińskiej)*.
- **Pokarm z Nieba:** 11 VIII – *N.M.P. Świętoliipskiej*.
- **Sakrament Eucharystii:** 22 VII – *N.M.P. Królowej*.
- **Sakrament Jedności:** 11 XI – *Św. Marcina z Tur, Biskupa*.
- **Chleb Żywy Ciało Chrystusa:** 3 IX - *Św. Grzegorza Wielkiego, Papieża i Doktora Kościoła*.
- **Sakrament Wiecznego Odkupienia:** 15 IX – *N.M.P. Bolesnej*.
- **Chleb z Nieba:** 15 X – *Św. Teresy od Jezusa dziewicy i Doktora Kościoła*; 18 XI – *Rocznica poświęcenia Rzymskich Bazylik Świętych Apostołów*.
- **Najświętsze Ciało i Krew:** 20 X – *Św. Jana Kantego*.
- **Święty Pokarm:** 10 XI - *Św. Leona Wielkiego, Papieża i Doktora Kościoła*.

G. Msze wspólne

- **Eucharystyczna Ofiara:** Msza w rocznicę poświęcenia własnego Kościoła(1).
- **Najświętszy Sakrament:** Msza w rocznicę poświęcenia innego Kościoła(2); Msza o NMP w Adwencie(6); Msza o wielu Męczennikach poza okresem Wielkanocnym(12); Msza o jednym Męczenniku poza okresem Wielkanocnym(14 i 15); Msza o Dziewicy Męczennicy (20); Msza o Papieżu lub Biskupie(22 i 23); Msza o Biskupie(24); Msza o wielu Pasterzach(27); Msza o Misjonarzu(31 i 32); Msza o wielu Misjonarzach(33); Msza o wielu Dziewicach(39); Msze o Świętych(41 i 42); Msze o Zakonnikach(46); Msze o Świętym, który pełnił Dzieła Miłosierdzia(48); Msza o Świętych Kobiatach(50).
- **Sakrament:** Msza o NMP w okresie Wielkanocnym(8); Msze o Świętych(44); Msze o Zakonnikach(47); Msze o Świętym, który pełnił Dzieła Miłosierdzia(48).
- **Sakrament Eucharystii:** Msza o NMP(3 i 5).
- **Sakrament Odkupienia:** Msza o NMP(4).
- **Sakrament Ołtarza:** Msza o Założycielu Miejscowego Kościoła(30).
- **Eucharystia:** Msza o wielu Męczennikach w okresie Wielkanocnym(16).
- **Zbawienny sakrament:** Msza o NMP(5).

- **Ciałem i Krwią Wcielonego Słowa:** - Msza o NMP w okresie Narodzenia Pańskiego(7); Msza o Dziewicy(37); Msze o Świętych(40).
- **Ciałem Chrystusa:** Msza o Doktorze Kościoła(34).
- **Boski Pokarm:** Msza o NMP w okresie Narodzenia Pańskiego(7) Msza o wielu Męczennikach poza okresem Wielkanocnym(13); Msza o Biskupie(25).
- **Pokarmem Eucharystycznym:** Msza o Doktorze Kościoła(35).
- **Świętym Pokarmem:** Msza o Dziewicy(36).
- **Ofiara:** Msza o wielu Męczennikach poza okresem Wielkanocnym(9).
- **Najświętsza Ofiara:** Msze o Świętych(45).
- **Chlebem Eucharystycznym:** Msza o wielu Męczennikach poza okresem Wielkanocnym (10) ; Msza o wielu Męczennikach w okresie Wielkanocnym(17); Msza o Dziewicy(38)
- **Uczta Eucharystyczna:** Msza o jednym Męczenniku w okresie Wielkanocnym(18); Msza o Doktorze Kościoła(34).
- **Stół Eucharystyczny:** Msza o wielu Pasterzach(27).
- **Święta Uczta:** Msza o Kobiecie Męczennicy(21); Msza o Jednym Pasterzu(26); Msza o wychowawcach(49).
- **Swój Dar:** Msza o wielu Męczennikach poza okresem Wielkanocnym(11).
- **Chleb Żywy:** Msza o wielu Męczennikach w okresie Wielkanocnym(16); Msza o Doktorze Kościoła(34).
- **Sakramentalne Dary:** Msza Misjonarzach Męczennikach (19); Msze o Świętych(43); Msza o Świętych Kobietach(51).
- **Zadatek Wiecznego Zbawienia:** Msza o Założycielu Miejscowego Kościoła(29).

H. Msze Obrzędowe

- **Sakrament:** Msza na wybór Katechumenów(1); Msza przy udzielaniu Chrztu(3); Msza przy udzielaniu Bierzmowania(4); Msza za Nowożeńców(9).
- **Sakramenty Życia wiecznego:** Msza w czasie Skrutynium(2).
- **Najświętszy Sakrament:** Msza przy udzielaniu Chrztu(3); Msza na dzień Wieczystych Ślubów Zakonnych(16 i 17); Msza w dniu Odnowienia Ślubów(18); Msza w dniu Poświęcenia Kościoła(20).
- **Ciało i Krew Twojego Syna:** Msza przy udzielaniu Chrztu(3); Msza przy udzielaniu Wiatyku(6); Msza na dzień Pierwszych Ślubów Zakonnych(15); Msza na 25 lub 50 rocznicę Ślubów Zakonnych(19).
- **Ciałem Twojego Syna:** Msza przy udzielaniu Bierzmowania(4).
- **Eucharystyczna Ofiara:** Msza przy udzielaniu Chrztu(3); Msza przy udzielaniu błogosławieństwa Opatowi lub Ksieni(13).

- **Eucharystycznym Pokarmem i Napojem:** Msza w rocznicę zawarcia Małżeństwa(10).
- **Chlebem Eucharystycznym:** Msza przy udzielaniu Bierzmowania(4).
- **Ofiara:** Msza za Nowożeńców(7).
- **Sakramentalna Ofiara:** Msza w dniu Poświęcenia Ołtarza(21).
- **Twój Stół:** Msza za Nowożeńców(8); Msza w 25 rocznicę Małżeństwa(11).
- **Twoja Uczta:** Msza w 50 rocznicę Małżeństwa(12).
- **Świętymi Darami:** Msza na Konsekrację Dziewic(14).

I. Msze i modlitwy w różnych potrzebach

- **Uczta Eucharystyczna:** Msza za Kościół(1); Msza za Papieża{zwłaszcza w rocznicę wyboru}(7); Msza za Świeckich(19); Msza o Ewangelizację Ludów(24); Msza na początek Roku Szkolnego(35); Msza w jakiegokolwiek potrzebie(50).
- **Uczta Jedności i Miłości:** Msza o uświęcenie Pracy Ludzkiej(36).
- **Najświętszy Sakrament:** Msza za Kościół(2 i 3), Msza za Zgromadzenie o charakterze Duchowym lub Duszpasterskim(10); Msza o Powołanie do Życia Zakonnego(18); Msza za Chryścijan Prześladowanych(25); Msza za Chorych(43); Msza o odpuszczenie grzechów(52); Msza za Rodzinę(55); Msza za Krewnych i Przyjaciół(56); Msza o Łaskę Dobrej Śmierci(59).
- **Najświętsza Ofiara:** Msza na początek Roku Cywilnego(34); Msza Dziękczynna(51).
- **Eucharystia:** Msza za Kościół(3); Msza za Kapłanów(11); Msza po zebraniu Plonów Ziemi(38).
- **Świętym Pokarmem:** Msza za Kościół(4).
- **Ciałem Swojego Syna:** Msza za Kościół Diecezjalny(5).
- **Ciałem i Krwią:** Msza za pełniących Służbę w Kościele(15).
- **Sakrament:** Msza w okresie Zasiewów(37).
- **Sakrament Ciała i Krwi:** Msza o jedność Chryścijan(22).
- **Sakrament Jedności:** Msza o postępowanie Ludów(30); Msza o zgodę(54).
- **Sakrament Twojego Syna:** Msza o pojednanie(32).
- **Sakrament Miłości:** Msza o powołania Kapłańskie(16).
- **Sakrament Odkupienia:** Msza o Ewangelizację Ludów(23).
- **Ciałem i Krwią Twojego Syna:** Msza o wybór Papieża lub Biskupa(8); Msza o zachowanie pokoju i sprawiedliwości(31).
- **Ciało i Krew Chrystusa:** Msza za przebywających w Niewoli(41).
- **Ofiara:** Msza kapłana duszpasterza za Siebie(12); Msza w rocznicę własnych Święceń(14); Msza o jedność Chryścijan(21); Msza za Umiejętnych(44).

- **Ofiara odkupienia:** Msza za tych, którzy nas trapią(57).
- **Eucharystyczna Ofiara:** Msza po zebraniu Plonów Ziemi(38).
- **Chlebem:** Msza o postępowanie Ludów(30).
- **Chleb Eucharystyczny:** Msza kapłana za Siebie(13); Msza o powołania Kapłańskie(16); Msza za Zakonników(17); Msza w czasie wojny lub rozruchów(33).
- **Chlebem Żywym, Ciałem Chrystusa:** Msza na początek Roku Szkolnego(35); Msza w czasie głodu lub za głodujących(39).
- **Chleb z Nieba:** Msza w czasie głodu lub za głodujących(39).
- **Chlebem Życia:** Msza Dziękczynna(51).
- **Kielich Nowego Przymierza:** Msza kapłana za Siebie(13).
- **Jeden Chleb i Jeden Kielich:** Msza za Uchodźców i wygnańców(40).
- **Jednym Chlebem Eucharystycznym:** Msza o Uprośnienie miłości(53).
- **Komunia Święta:** Msza o jedność Chrześcijan(20).
- **Pokarm Duchowy:** Msza Dziękczynna(51).

J. Msze Wotywny

- **Sakrament:** M.W.⁴⁵ o Najświętszej Trójcy(1); M.W. o Krzyżu Świętym(2); M.W. o Najświętszej Maryi Pannie nr 4 i 8; M.W. o Najświętszym Sercu Pana Jezusa(7); M.W. o Duchu Świętym(10).
- **Sakrament Odkupienia:** M.W. o Najświętszej Maryi Pannie pod wezwaniem Uzdrawienia Chorych(14).
- **Sakrament Twojej Miłości:** M.W. o Najświętszym Sercu Pana Jezusa (7).
- **Sakramentem Eucharystii:** M.W. o Św. Józefie(16)
- **Uczta Eucharystyczna:** M.W. O Najświętszej Eucharystii(3); M.W. o Najświętszym Imieniu Maryi(13).
- **Ucztę Zbawiciela:** M.W. o Św. Piotrze(19).
- **Ciało i Krew Chrystusa:** M.W. O Najświętszej Eucharystii(3).
- **Ciało i Krew Twojego Syna:** M.W. o św. Pawle Apostole(20); M.W o Miłosierdziu Bożym(23).
- **Ofiara:** M.W. o Jezusie Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie(4).
- **Najświętszy Sakrament:** M.W. o Najświętszym Imieniu Jezus(5); M.W. o Duchu Świętym(9); M.W. o Świętych Apostołach Piotrze i Pawle(18); M.W. o Jednym Świętym Apostole(21).
- **Eucharystyczny Pokarm i Napojem:** M.W. o Najdroższej Krwi Jezusa Chrystusa (6)
- **Rosą Łaski:** M.W. o Duchu Świętym (8).

⁴⁵ Msza Św. Wotywna skrót do określeń - M.W.

- **Chlebem z Nieba:** M.W. o Duchu Świętym(9).
- **Chlebem Eucharystycznym:** M.W. o Świętych Aniołach(15);
- **Jednym Chlebem:** M.W. o Wszystkich Świętych(22).
- **Łamaniem Chleba:** M.W. o Wszystkich Świętych Apostołów(17)

K. Msze za zmarłych

- **Najświętszy Sakrament:** M.P.⁴⁶ poza okresem Wielkanocnym (1); M.R.S.⁴⁷ poza okresem Wielkanocnym(5); M.W.Z.- za jednego zmarłego(11); M.W.Z.⁴⁸ - za wielu albo za wszystkich zmarłych(14); M.Z.⁴⁹ - za zmarłego Papieża(15); M.Z. - za zmarłego Kapłana (20); M.Z. - za jednego Zmarłego (24); M.Z. - za wielu Zmarłych (32, 34); M.Z. - za zmarłych rodziców celebransa (36); Msza w czasie pogrzebu Dziecka Nieochrzczonego (42).
- **Ofiara:** M.P. poza okresem Wielkanocnym (2); M.R.S. poza okresem Wielkanocnym(6); Modlitwy do wyboru w rocznicę śmierci (8); Modlitwy do wyboru w rocznicę śmierci(9); M.W.Z.- za wielu albo za wszystkich zmarłych(12); M.Z. - za zmarłego Biskupa (18, 19); M.Z. - za wielu Zmarłych(32, 33).
- **Ofiara Twojego Kościoła:** M.W.Z.- za jednego zmarłego (10).
- **Sakramentalna Ofiara:** M.Z. - za zmarłych krewnych, przyjaciół i dobroczyńców(40).
- **Paschalna Ofiara:** M.P. w okresie Wielkanocnym (3); M.R. S. w okresie Wielkanocnym(7).
- **Eucharystyczna Ofiara:** M.W.Z. - za jednego zmarłego (10).
- **Najświętsza Ofiara:** M.W.Z.- za wielu albo za wszystkich zmarłych(13); M.Z. - za zmarłych rodziców celebransa (37).
- **Sakrament:** Modlitwy do wyboru w Mszy Pogrzebowej (4); M.W.Z.- za jednego zmarłego(10); M.W.Z.- za wielu albo za wszystkich zmarłych(14).
- **Sakrament Twojego Syna:** M.R.S. w okresie Wielkanocnym(7).
- **Chleb Żywy:** Modlitwy do wyboru w rocznicę śmierci (8).
- **Dary Twojej Miłości:** M.Z. - za zmarłego Papieża (16).
- **Uczcie Eucharystycznej:** M.Z. - za zmarłego Papieża (17).
- **Pokarmem Eucharystycznym:** M.Z. - za zmarłego Kapłana (21).
- **Świętym Pokarmem:** M.Z. - za jednego Zmarłego (25).
- **Świętymi Darami:** M.Z. - za zmarłego Diakona (22); Msza w czasie pogrzebu Dziecka(41).

⁴⁶ Msze Św. Pogrzebowe skróć - M.P.

⁴⁷ Msze Św. w Rocznice Śmierci lub Pogrzebu skróć- M.R.S.

⁴⁸ Msze w różne wspomnienia Zmarłych skróć - M.W.Z.

⁴⁹ Modlitwy Mszalne za Zmarłych skróć - M.Z.

- **Zadatek Życia Wiecznego:** M.Z. - za jednego Zmarłego (26).
- **Komunia Święta:** Msza w czasie pogrzebu Dziecka(41); Msza w czasie pogrzebu Dziecka Nieochrzczonego(42).

L. Msze dla niektórych Kościołów

- **Eucharystyczna Ofiara:** Najśw. Maryi Panny Matki Dobrej Rady.
- **Paschalnym Sakramentem:** Najśw. Maryi Panny Matki Pocieszenia.
- **Zbawiennym Pokarmem:** Najśw. Maryi Panny Królowej Apostołów.
- **Najświętszym Sakramentem:** Najśw. Maryi Panny z Fatimy; Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, Dziewicy i Męczennicy; Św. Wincentego Pallotiego, Kapłana.

Zakończenie

Reasumując to co dotąd zostało nakreślone należy stwierdzić, że intencja Eucharystii w formularzach mszalnych jest dość bogata. Świadczą o tym różnorakie określenia, które się pojawiają w formie konkretnego stwierdzenia typu: Sakrament, Eucharystia, Komunia. Jak i rozbudowana grupa oddająca istotę Eucharystii w formach nieco opisowych: Dary Twojej Miłości, Ofiara Twojego Kościoła. Można zauważyć, że niektóre z tych określeń powtarzają się w treści modlitewnej interesującej nas modlitwy, ale to nie ujmuje rangi samej Eucharystii, tylko jeszcze mocniej zaznacza, że pomimo podzielenia na określone części całego roku liturgicznego istnieje wspólna więź, która mocno wpływa na egzystencję życia wiarą stanowiąc jedną całość, która to w zasadniczej mierze odwołuje się do misterium Eucharystii.

Wielość użytego słownictwa określającego Sakrament Eucharystii poszerza teologię interpretacyjną zagadnienia, które odnosi się do jednego z najistotniejszych źródeł życia i trwania misji Boga w rzeczywistości Kościoła. Z form stwierdzeń, które można tu przedstawić da się zauważyć, że w zależności od okresu roku liturgicznego, konieczności czy potrzeby życia Kościoła, pojawiają się tytuły oddające sens potrzeby istoty ludzkiej wraz z jej problemami i trudnościami. Nawiązując problematyką do istotnych przesłanek zawartych w „Tajemnicy Miłości” i przeznaczenia ich do dyspozycji Kościoła. Buduje się tym samym obraz zakresów oddziaływania tegoż misterium w perspektywach trwania Kościoła.

Formułując w ten sposób problem artykułu został dokończony w jakimś stopniu temat, jaki podejmowany był i przedstawiany we wcześniejszych artykułach a odnosił się do Eucharystii i jej owoców zamknięty został stwierdzeniem „zadatek”.

Równocześnie wyeksponowane określeń, nazewnictwa, czy tytułów jakimi posługują się formularze mszalne całego roku liturgicznego a odnoszące się do bogatej w swojej treści teologii tajemnicy Eucharystii stanowią nowe pole polemik w dociekaniach jakie można podjąć w rozpatrywaniu „szczytu życia Kościoła jaką jest Eucharystia”.

DIE EUCHARISTIE ALS DIE ANZAHLUNG DES EWIGEN LEBENS

Zusammenfassung

Durch solche Formulierung des in diesem Artikel zur Sprache gebrachter Themas, wurde die früher anstehende Frage beendet. Sie betrifft die Eucharistie und ihre Früchte. Hier wurde dieser Thema mit Hilfe der Feststellung „die Anzahlung“ geschlossen.

Die exponierten Bestimmungen, Bezeichnungen und die Titeln, der sich die Meßformulare des ganzen Liturgischjahrs bedienen, machen das neuen Diskussionsgebiet aus. Diese Liturgischtexte betreffen das sehr reiche im seinen theologischen Inhalt Mysterium der Eucharistie.

In diesem Artikel wurde die Erörterung „des Gipfels des Kirchelebens, d.h. der Eucharistie“ durchgeführt.